

УДК 327.39(4-17)

ПОЛІТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ПІВНІЧНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Маріанна Гладиш

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Січових Стрільців, 19, м. Львів 79000, Україна,
тел. (032) 2394-132, e-mail: mgladysh@ukr.net*

Розглянуто політичні передумови становлення та розвитку інтеграції країн Північної Європи (Данії, Ісландії, Норвегії, Швеції та Фінляндії). Здійснено ретроспективний аналіз виникнення та розвитку форм співпраці між країнами Північної Європи. Досліджено витоки північноєвропейської інтеграції.

Ключові слова: інтеграція країн Північної Європи, регіональна інтеграція, регіональна співпраця.

Питання співпраці та інтеграції країн Північної Європи у контексті змін у міжнародній системі нового тисячоліття перебувають у центрі уваги політиків і науковців. Чинниками інтеграційних процесів у країнах Північної Європи є не тільки територіальна, а й етнічна, мовна, літературна, культурна спорідненість, спільна історія, ідеї суспільної солідарності, схожість суспільних та економічних процесів, подібність організаційних структур. Загалом досліджуваний регіон можна назвати плюралістичним комплексом з чітко окресленими елементами єдності, що дає підстави стверджувати про існування феномену північноєвропейської інтеграції.

Метою нашої статті є комплексне дослідження політичних передумов становлення й розвитку інтеграції країн Північної Європи та ретроспективний аналіз виникнення й розвитку форм співпраці між північноєвропейськими країнами.

Питання північноєвропейської інтеграції цікавлять багатьох українських та закордонних дослідників. Цій тематиці присвячено низку праць науковців, політиків, політологів, істориків та правників. Зокрема: особливості скандинавської, або північноєвропейської, інтеграції досліджували П. Валенштайн, Ф. Вендт, К. Дойч, А. Етзіоні, Е. Леннрот, Р. Ліндгрєн, А. Стенлі; проблеми міжпарламентської співпраці країн Північної Європи, яка поклала початок інституціоналізації північноєвропейської інтеграції, досліджували М. Бонхем, Н. Елдер, Е. Льохен; питання європейської та регіональної інтеграції досліджували вчені Н. В. Антонюк, В. І. Бурдяк, О. Буторіна, І. З. Зінько, В. В. Копійка, В. Коровкін, М. Лесаж, М. З. Мальський, М. М. Мацяк, М. М. Микієвич, М. Мунтян, Н. Ю. Ротар та ін.; особливостям північноєвропейських інтеграційних процесів присвячено праці Е. Бурнаєвої,

А. Волкова, К. Воронова, Ю. Дерябіна, Ю. Лаврова, А. Левакіна, С. Романова, О. Сергієнко, Г. Старіковіча, О. Тімашкова, О. Чернишова та ін.

Історію північноєвропейської політичної співпраці умовно можна поділити на два етапи: перший етап від часів Кальмарської унії і до 1952 р., коли створено Північну раду, та другий етап співпраці, яку вже здійснювали в рамках Північної ради, а згодом – і в рамках Північної ради міністрів. Перший етап співпраці починається ще з часів Кальмарської унії 1397–1521 рр. Данії, Норвегії і Швеції–Фінляндії. Цей союз утворився після звільнення регіону з-під німецького домінування. З політичної точки зору унія була династичним союзом, а з економічної – зоною вільної торгівлі між Данією, Швецією, Норвегією і Фінляндією. Як політична одиниця унія проіснувала до 1521 р., в той час як торговельні угоди в тій чи іншій формі залишалися чинними до середини XIX ст. [9, с. 24]. Кальмарська унія не була рівноправним союзом: спочатку у ньому домінувала Данія, а згодом Ганзейський союз. Поки дві політичні сили конкурували за вплив у регіоні, їхнє суперництво дало змогу Швеції відігравати незалежну роль, що згодом призвело до розпаду союзу. Існування двох конкурентних сил, однаково зацікавлених у Швеції, створило передумови для політичної емансипації Швеції. Шведському королю Г. Васа вдалося налаштувати Ганзу проти Данії, а згодом, об'єднавшись з Данією, подолати вплив Ганзейського союзу [4, с. 34].

Вже в час існування Кальмарської унії, а саме після її розпаду у Північноєвропейському регіоні виокремилися два провідні актори – Швеція та Данія. Фінляндія підпорядковувалася першій, а Норвегія та Ісландія – другій. Ці союзи також були нерівними. Після наполеонівських воєн ситуація змінилася. Фінляндію анексувала Росія, а Норвегію віддали Швеції як компенсацію. Після утворення нової структури вперше піднялася хвиля скандинавізму. Її прояви були незначними, а кількість послідовників невелика, і згодом вона стихла. Нова хвиля скандинавізму розвинулася у 30-х роках XIX ст. і тривала протягом наступних двох-трьох десятиліть. Головну підтримку течія скандинавізму мала в Швеції і Данії, зокрема в галузі культури. Ця хвиля мала і певний політичний підтекст, оскільки Данія побоювалася розширення впливу і зміцнення Німеччини. Данія, отримавши запевнення у підтримці від Швеції, все ж у період протистояння опинилася в ізоляції. Це, своєю чергою, призвело до спаду хвилі скандинавізму. У Норвегії ця течія ніколи не мала значної підтримки, а у Фінляндії лише незначна частина населення, яка бажала поновленого приєднання до Швеції, підтримувала скандинавізм. Попри спільність інтересів, держави переслідували різні цілі в галузі безпеки, що змушувало їх шукати різні шляхи виходу з кризових ситуацій [2, с. 36].

Незважаючи на окремішню позицію Данії, державам все ж вдалося дотримуватися принципу скандинавізму, який згодом привів і до інших форм співпраці. Саме тоді вперше було висунуто ідею створення спільного Північноєвропейського митного союзу. Проте тоді її не вдалося реалізувати [3, с. 249].

Створений за ініціативою Данії 1889 р. Північноєвропейський міжпарламентський союз остаточно сформувався як регіональна організація 1907 р. Фінляндія та Ісландія приєдналися до нього після Першої світової війни. Між Норвегією та Швецією існувало чимало суперечностей як політичного, так і економічного та культурного характеру. Союз не створив вигідних умов для успішної співпраці. Країни ставилися одна до іншої з острахом та підозрою. На відміну від Шведсько-норвезького союзу, російське правління у Фінляндії 1809–1917 рр. не мало значного впливу на фінську політичну систему. Тривалий час Фінляндії вдалося зберігати спеціальний статус, проте наприкінці XIX ст. царський режим робив спроби позбавити її цих особливих прав, насаджував «русифікацію», проте ці спроби були безуспішними і зумовили до зростання опору та виникнення національно-визвольних рухів. Після революції 1917 р. Фінляндія отримала незалежність. Після розпаду союзу Норвегії та Швеції 1905 р. й отримання Ісландією незалежності 1918 р. Північноєвропейський регіон набув сучасного вигляду – тепер це п'ять незалежних держав: Норвегія, Швеція, Фінляндія, Данія та Ісландія [3, с. 75–78].

У XIX ст. північноєвропейські держави здійснювали торгівлю переважно із західноєвропейськими державами та Росією. Обсяги експорту Швеції та Фінляндії помітно зросли внаслідок торгівлі із Великою Британією. З 70-х років XIX ст. до 1914 р. важливим торговельним партнером Швеції була Німеччина, що знижувало рівень торгівлі з Великою Британією. Норвегія традиційно підтримувала тісні стосунки з Великобританією. А Данія в різний час орієнтувалася або на Великобританію, або на Німеччину чи Францію [9, с. 179]. Така залежність від західноєвропейських держав мала й негативні наслідки для північноєвропейських держав, зокрема, в роки Першої світової війни, коли північноєвропейські держави були відрізані від своїх основних торговельних партнерів. Ця ситуація зумовила те, що північноєвропейські держави почали розвивати внутрішньорегіональну торгівлю на бартерній основі, у політичній галузі була вироблена і задекларована спільна позиція дотримання політики нейтралітету. Саме об'єднання зусиль принесло найбільше користі північноєвропейським державам під час війни. Проте ці зусилля не були реалізовані у повоєнний час. Знову зменшилися обсяги торгівлі в межах регіону, Велика Британія знову стала головним торговельним партнером, але через зміцнення Німеччини – не таким впливовим, як колись [9, с. 182–184]. Шведський історик К. Волбек так висловився з цього приводу: «Соціокультурний та політико-ідеологічний клімат великих держав, з якими мали тісні відносини малі держави, впливав на політичну культуру малих держав. Невеликі держави обмежувалися здійсненням комунікацій, туристичним та науковим обміном, знайомством з мовами тощо. Багато розбіжностей між північноєвропейськими державами можна певною мірою пояснити їхньою орієнтацією на великі держави» [13, с. 167].

У міжвоєнний період північноєвропейську співпрацю здійснювали на урядовому рівні. У Швеції 1918 р. було створено комітет, якому було доручено разом із відповідними комітетами в Норвегії та Данії підготувати пропозиції для

збереження спільної політики нейтралітету цих держав. Північноєвропейські держави 1920 р. об'єднали свої зусилля з іншими державами, які дотримувалися політики нейтралітету – Швейцарією та Нідерландами. Зокрема, вони виступили зі спільними пропозиціями щодо Статуту Ліги Націй. Протягом перших років існування цієї організації північноєвропейські держави брали активну участь у її роботі й відігравали провідну роль, насамперед серед країн зі статусом нейтралітету. Регулярними стали зустрічі міністрів закордонних справ Скандинавських держав у передсесійні періоди. Північноєвропейські держави найактивніше виступали за роззброєння та розвиток міжнародного права [11, с. 37].

Початково Фінляндія не брала активної участі в цій діяльності, однак після громадянської війни її позиція змінилася. Зокрема, 1923 р. міністр закордонних справ Швеції К. Хедерстієрн висловився за створення оборонного союзу між Швецією та Фінляндією. Його пропозицію підтримали консерватори і ліберали, проте соціал-демократична партія виступила проти, і міністр змушений був піти у відставку. У Фінляндії ця пропозиція знайшла схвалення лише серед прихильників так званої шведської орієнтації. Уже з середини 20-х років (коли західні держави визнали Радянський Союз) Фінляндія поступово почала приєднуватися до скандинавської групи в Лізі Націй, яку тоді очолював О. Унден [11, с. 77].

У той час зовнішня політика північноєвропейських держав була близька до зовнішньої політики Великої Британії. Зокрема, шведський історик Е. Лоннрот писав про це так : «Швеція, як інші екс-нейтральні держави, з більшості важливих питань в Лізі Націй займали позицію, схожу на британську. Це не означало, що вони мали постійну проанглійську орієнтацію, проте це означало, що певний вид співпраці з представниками зовнішньополітичного відомства Великої Британії став частиною роботи шведської делегації у Женеві» [11, с. 53]. Фінляндія у своїй зовнішній політиці також підтримувала інтереси Британії. Так тривало до 1932 р., коли Фінляндія підписала пакт про ненапад, за яким Радянський Союз визнавав, що Фінляндія «бажала провадити незалежну зовнішню політику і певною мірою була незалежною від західних сил».

У 20-х роках ХХ століття північноєвропейська співпраця вийшла за межі Ліги Націй. Доволі активну діяльність провадив Північноєвропейський міжпарламентський союз. Був також створений Скандинавський адміністративний союз. Наступним кроком інтеграції стало за ініціативою Д. Хірфордта створення Foreningen Norden. Головним завданням цієї організації повинна була бути допомога урядам у створенні спільних північноєвропейських програм. Опозиція вважала, що це зумовить до шведського домінування. Все ж були створені товариства на неофіційній основі, які очолювали національні асоціації у кожній країні. Та головні ідеї Хірфордта не були втілені в життя. Натомість ці товариства відіграли активну роль у виробленні нових спільних програм, заохоченні до спільних дій та об'єднанні громадськості на підтримку північноєвропейської орієнтації [9, с. 244–246].

У 20-х роках спостерігалася тенденція до створення різних скандинавських неурядових організацій – регіональних об'єднань журналістів, спортсменів, священників, домогосподарок та ін. Поглибили свою співпрацю створені ще у довоєнний період профспілкові та робітничі асоціації. За сприяння різних асоціацій 1918 р. створено Nordisk andelsforbund (Північноєвропейська об'єднана спілка). У своїй праці «Норвегія-Швеція: союз, розпад і скандинавська інтеграція» Р. Ліндгрєн описує цей період так: «Фірма створили центральні об'єднані скандинавські офіси, таким чином сприяючи збільшенню кількості картелів. Корабельні асоціації Скандинавії узгодили спільні тарифи для перевезення пасажирів і вантажів, а також спільні правила навігації. Туристичні агенції об'єднали свої зусилля для заохочення подорожей до Північної Європи та покращення комунікацій. Картель деревообробної промисловості північноєвропейських держав, створений 1920 р., об'єднався з європейським картелем з виробництва товарів з деревини 1936 р. для спільного контролю над цінами, якістю, кількістю та видами виробництва. Об'єднання зусиль у галузі кораблебудування, забезпечення електроенергією, у рибній промисловості, виробництві целюлозної продукції та виробництві величезної кількості промислових товарів створили відносний економічний мир і слугували добрим прикладом регіональної співпраці» [10, с. 244–246].

Поділ праці й зменшення конкуренції в основних секторах сприяли підвищенню ефективності виробництва та об'єднанню зусиль у галузі торгівлі з третіми країнами. У 30-х роках ХХ ст. північноєвропейську співпрацю стимулювали також зовнішні чинники. Як і Перша світова війна, так і «Велика депресія» змусили північноєвропейські держави шукати захисту своїх економічних інтересів. У грудні 1930 р. три скандинавські країни разом з Бельгією, Нідерландами та Люксембургом підписали в Осло конвенцію, в якій висловили своє бажання не піднімати тарифи, а в разі підняття погоджувати свої інтереси з інтересами партнерів. Ця конвенція набула чинності 1932 р., а Фінляндія приєдналася до неї 1933 р. Своїми діями північноєвропейські держави намагалися наслідувати Велику Британію, яка виступала за вільну міжнародну торгівлю. Конвенція була особливо вигідною для Швеції, яка змогла значно збільшити обсяги свого експорту [5, с. 178–180].

Зустрічі міністрів закордонних справ північноєвропейських держав, які не відбувалися ще з початку 20-х років, відновилися 1934 р. У них почала брати участь і Фінляндія. Північноєвропейська співпраця розширювалася, обговорювалися плани створення північноєвропейської оборонної спільноти та шведсько-фінської співпраці в галузі оборони Аландських островів. Уперше пропозицію про створення оборонного союзу висунув прем'єр-міністр Данії Стаунінг у жовтні 1933 р., тоді як Німеччина оголосила про свій вихід з Ліги Націй. Данія, зокрема, побоювалася, що Гітлер порушить Версальські домовленості. Стаунінг наголошував, що напад на південні кордони Данії буде загрожувати безпеці всього Північноєвропейського регіону [6, с. 136–139]. Реакція інших країн була різною. Негативною щодо цієї пропозиції була позиція прем'єр-міністра та міністра закордонних справ Норвегії. Офіційно цю

пропозицію не обговорювали. Лише після кризи в Ефіопії, коли північноєвропейські держави оголосили, що їхні зобов'язання стосовно санкцій Ліги Націй вже втратили чинність, це питання порушили знову. Зробив це тодішній міністр закордонних справ Швеції Вестман. Данія та Норвегія висловилися за можливість створення такого регіонального пакту лише за умови, що в ньому братиме участь Велика Британія. Вирішальною стала позиція прем'єр-міністра Данії Стаунінга, який колись виступав за створення такого пакту, а тепер вважав цю ідею утопічною і такою, що може спричинити безпідставні проблеми та підозри [8, с. 172].

Проте навіть після того, як припинили обговорення спільної оборонної політики на загальному північноєвропейському рівні, шведсько-фінська співпраця у цій галузі продовжувалася. Фінляндія була не стільки зацікавлена у спільних діях північноєвропейських держав, скільки у провадженні спільної політики зі Швецією. Це пояснювали двома причинами: по-перше, Фінляндія була зацікавлена у постачанні військових матеріалів у разі війни чи блокади; по-друге – у питанні оборони Аландських островів. Фінляндія хотіла заручитися обіцянкою Швеції у наданні їй матеріальної допомоги, на що Швеція не дуже хотіла погоджуватися, побоюючись бути втягнутою у німецько-радянський конфлікт. Єдиною сферою співпраці між Фінляндією та Швецією залишалася військова стандартизація [4, с. 97–104].

Питання про спільний захист Аландських островів порушив Маннергейм вже 1934 р., а 1938 р. було прийнято Стокгольмський план, згідно з яким Швеція могла, за певних обставин та за потреби, надати Фінляндії допомогу для оборони островів. Фінляндія, своєю чергою, змогла б до певної міри ремілітаризувати острови. Однак схвалення Швецією цього плану залежало від позиції Радянського Союзу. Коли Радянський Союз нарешті вирішив не схвалювати цей план, шведський уряд також від нього відмовився [7, с. 58].

Загалом північноєвропейські держави протягом 20–30-х років ХХ століття співпрацювали на різних рівнях, по-перше, на так званому рівні еліт, тобто між урядами держав та між економічними організаціями всіх цих країн. Проте спроби отримати громадську підтримку північноєвропейської співпраці, зокрема через *Foreningen Norden*, не були успішними. Міжурядова співпраця відбувалася саме в межах міжнародних організацій, зокрема Ліги Націй. Північноєвропейські держави не лише самі об'єдналися, а й залучали до роботи інші країни, передусім ті, які дотримувалися політики нейтралітету. Їхня діяльність у Лізі Націй мала виражену пробританську орієнтацію. Проте результати співпраці як у Лізі Націй, так і в регіоні були незначними, а міжурядова співпраця здебільшого залишалася на рівні декларацій. Причинами цього були, по-перше, відсутність спільних північноєвропейських організацій. По-друге, співпрацю здійснювали більше на неформальному рівні, а керівники держав і міністри зустрічалися доволі рідко. Північноєвропейській співпраці того часу чинили численні перешкоди і труднощі, зокрема, й територіальні суперечки (Аландські острови та Гренландія); не сприяли їй зростання міжнародної напруги та поляризація світу. Невдовзі це зумовило до

неефективності міжнародних організацій, а слабка північноєвропейська інтеграція не залишала урядам жодного вибору. Вони лише декларували свої наміри, а перед зовнішніми загрозами кожна з них намагалася самостійно адаптуватися до нових умов. Отже, інтеграційні процеси 30-х років не набагато перевищили рівень, який існував ще до Першої світової війни [2, с. 86].

Під час Другої світової війни північноєвропейські держави зіштовхнулися з різними проблемами. Норвегія та Данія були окуповані Німеччиною, Ісландія – західними союзниками; Фінляндія разом з Німеччиною вела війну з Радянським Союзом. Лише Швеція зуміла залишитися нейтральною державою, хоча значно залежала від Німеччини і деколи не могла опиратися німецькому тиску. Вже протягом війни північноєвропейські держави обговорювали спільні плани співпраці, зокрема після Зимової війни (1939–1940 рр.) знову висували ідею конфедерації Швеції та Фінляндії і створення спільного північноєвропейського оборонного союзу. Проте вони теж не мали жодних конкретних наслідків [4, с. 165].

Відразу після війни всі північноєвропейські держави висловили бажання вступити в нову міжнародну організацію (ООН) і зробити її головним гарантом міжнародної безпеки. Та розбіжності, які виникли між колишніми союзниками, і початок холодної війни переконали північноєвропейські держави у тому, що ООН не спроможна повністю виконати покладених на неї обов'язків. Тому й відродилася ідея створення оборонного союзу північноєвропейських держав. Спочатку держави висловлювалися за проведення спільної північноєвропейської зовнішньої політики. У квітні 1948 р. вперше питання про створення оборонного союзу стало об'єктом офіційних переговорів. Вже за декілька днів Швеція дала зрозуміти, що не хоче ані прямо, ані опосередковано пов'язуватися з новосформованим воєнним блоком. Представники Норвегії виступили зі скептичною заявою, яку сприйняли як «ввічливе «ні» до початку переговорів [6, с. 192].

Упродовж літа 1948 р. відбувалися таємні переговори, а на зустрічі міністрів закордонних справ у вересні було вирішено створити Скандинавський комітет, який би вивчав можливість військової співпраці. В офіційному комюніке зустрічі зазначили, що «через різні підходи до політики безпеки існують певні труднощі стосовно спільної політики безпеки», проте, незважаючи на ці труднощі, «існують підстави для початку спільних переговорів» [14, с. 70–73].

Заключний звіт комітету був доволі оптимістичним, однак у ньому зазначили, що союз потребуватиме значних військових ресурсів ззовні. На той час тривав процес створення НАТО, і Сполучені Штати, прагнучи залучити до нього Скандинавські країни, вдавалися до різних засобів, включаючи політичний тиск. Одним із таких засобів була відмова надавати допомогу альянсові північноєвропейських країн. Це стало переконливим аргументом для Норвегії. Швеція ж безкомпромісно стояла на позиціях нейтралітету. Проте така ізоляціоністська позиція могла б стати невігідною для Швеції, коли б її західні та південні сусіди вступили до іншої військової організації, а не до пропонованого оборонного союзу. Якщо б такий союз створили, то всі держави

змушені були б провадити стосовно Швеції політику нейтралітету, і тоді вся Скандинавія могла б перетворитися на велику нейтральну зону. Саме тому Швеція і прагнула створити власний оборонний альянс з Данією та Норвегією [12, с. 136–144].

Запропонована угода щодо майбутнього оборонного союзу містила в собі три головні умови. По-перше, передбачали, що напад на одну з трьох держав розглядатимуть як напад на всіх. По-друге, сторони угоди повинні оголосити статус нейтральних держав. Це означало б, що жодна країна не могла укласти жодних військових угод з третіми державами і що всі утримувалися б від участі в будь-яких військових конфліктах. По-третє, спільна позиція нейтралітету означала б, що це був би озброєний нейтралітет, а саме спільна оборона, спільний контроль над озброєнням [14, с. 154].

Союз мав певні труднощі й економічного характеру. Зокрема, Норвегія потребувала значних фінансових ресурсів, реконструкції, насамперед у північних районах. І Сполучені Штати могли стати для неї основним джерелом дешевої зброї за умови її вступу до НАТО. Норвегія також тримала певні «образи» на Швецію ще з часів їхнього спільного союзу через позицію нейтралітету Швеції, яка дала змогу протягом Другої світової війни німецьким військам просуватися її територією на Норвегію. Норвегія також традиційно була зорієнтована на захід, зокрема через своїх торговельних партнерів.

Данія дотримувалася двоякої позиції, проте коли Норвегія надала перевагу Північноатлантичному альянсу над північноєвропейським оборонним союзом, Данія послідувала її прикладу. Обидві стали державами-засновницями НАТО. Позиція Фінляндії в галузі безпеки залишилася незмінною – вона залишалася нейтральною теж. Відтоді ідея створення спільного оборонного союзу з'являлася тільки в пресі. На офіційний рівень це питання знову винесли 1965 р., після того, як Данія та Норвегія висловили припущення про можливість виходу (слідом за Францією) із НАТО [13, с. 125–127].

Відтоді питання спільної оборонної та зовнішньої політики не порушували. А після створення Північної ради 1952 р. ці питання не були внесені до компетенції цієї організації.

Після створення Північної ради співпраця країн Північної Європи в політичній сфері вже відбувалася в рамках цієї міжнародної регіональної організації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Северная Европа. Регион нового развития / [под ред. Ю. С. Дерябина, Н. М. Антюшиной]. – М. : Весь Мир, 2008. – 512 с.
2. Чернышева О. В. Северная Европа: проблемы истории / О. В. Чернышева. – М., 1999. – 248 с.
3. Barton H. A. Scandinavia in the Revolutionary Era, 1760–1815 / A. H. Barton. – Minneapolis : University of Minnesota, 1986. – 447 p.

4. *Carlgren W. M.* Swedish foreign policy during the Second World War / W. M. Carlgren. – London, 1977. – 257 p.
5. *Derry T. K.* A history of modern Norway, 1814–1972 / T. K. Derry. – Oxford : Clarendon Press, 1973. – 506 p.
6. *Griffiths T.* Scandinavia / T. Griffiths. – Cambridge and Adelaide Universities.: Wakefield Press, 1993. – 285 p.
7. *Jakobson M.* Diplomaattien talvisote, Suomi maailmanpolitiikassa 1938–1940 / M. Jakobson. – Porvoo, 1968. – P. 58.
8. *Jones S. S.* The Scandinavian States and the League of Nations / S. S. Jones. – Princeton : Princeton University Press. American Scandinavian Foundation Publications, 1939. – 298 p.
9. *Lindberg F. A.* Scandinavia in great power politics 1905–1908 / F. A. Lindberg. – Stockholm : Almqvist & Wiksell, 1958. – 329 p.
10. *Lindgren R. E.* Norway-Sweden: union, disunion and Scandinavian integration / R. E. Lindgren. – Princeton : Princeton University Press, 1959. – 298 p.
11. *Lönnroth E.* Den svenska utrikespolitikens historia Del V. 1919–1939 / E. Lönnroth. – Stockholm, 1959. – 65 p.
12. *Olesen T. B.* Interdependence Versus Integration: Denmark, Scandinavia and Western Europe 1945–1960 / T. B. Olesen. – Denmark : University Press of Southern, 1996. – 246 p.
13. *Wahlback K.* Fran Mannerheim till Kekkonen; Huvudlinjer i Finlandsk Politik 1917–1967. – Stockholm : Aldus and Bonniers, 1967. – 250 p.
14. *Wallenstein P.* The Nordic Structure and Change, 1920–1970 / P. Wallenstein, U. Vesa and R. Väyrynen // Research Report. No. 6. Tampere Peace Research Institute, Tampere. 1973. – 153 p.

Стаття надійшла до редколегії 25.10.2011

Прийнята до друку 05.12.2011

POLITICAL BACKGROUND AND FORMATION OF NORTHERN EUROPEAN INTEGRATION

Marianna Gladys

*Ivan Franko National University of Lviv,
Sichovyh Striltsiv St., 19, Lviv, Ukraine, 79000, tel. (032) 2394-132,
e-mail: mgladysh@ukr.net*

The political conditions of formation and development of integration of the Northern European countries (Denmark, Iceland, Norway, Sweden and Finland) are surveyed. The historic retrospective analysis of the emergence and development of forms of cooperation between the Northern European countries is done. The origins of Northern European integration are investigated.

Key words: integration of the Nordic countries, regional integration, regional cooperation.

ПОЛИТИЧЕСКИЕ ПРЕДПОСЫЛКИ СТАНОВЛЕНИЯ И РАЗВИТИЯ СЕВЕРОЕВРОПЕЙСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ

Маріанна Гладьш

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Сечевых Стрельцов, 19, г. Львов, Украина, 79000, тел. (032) 2394-132,
e-mail: mgladysh@ukr.net*

Рассмотрены политические предпосылки становления и развития интеграции стран Северной Европы (Дании, Исландии, Норвегии, Швеции и Финляндии). Осуществлен ретроспективный анализ возникновения и развития форм сотрудничества между странами Северной Европы. Исследованы истоки североевропейской интеграции.

Ключевые слова: интеграция стран Северной Европы, региональная интеграция, региональное сотрудничество.